

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institutioes Morales

In Quibus Vnivers[a]e Quaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1602

18. Aliæ Quæstiones de eadem re diluu[n]tur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14077

vel iter in alium diem commodè differri queat, an secus: Item, an ieiunium citra incommodum seruari possit, an non: insuper an pedibus, an equo sit iter faciendum. His enim perspectis res est definienda. Nam si iter necessitate, non voluntate siue spontè, suscipimus, & pedibus, non equo iter facimus, quod nec prorogari commodè, nec fieri queat, si ieiunium seruare cogamur. Si etiam iter facimus, quod quindecim, aut duodeviginti miliaria Italica compleat ordinariè minimè legibus ieiuniorum tenemur. **Quæstio** verò est, An si qui culpa sua ita sit labore fessus, vt ei necesse sit ampliùs quàm semel, edere, ieiunij lege teneatur? Quidam absolutè negant eum teneri, sicut non tenetur is, qui culpa sua grauem in morbum incidit; aut qui culpa sua iter facit, aut qui contra leges, & iura ludendo nimium est defatigatus, aut qui contra Superioris mandatum peregrinationem suscipit, quam, si ieiunium seruet, perficere commodè, aut ab ea deficiens domum redire sine difficultate non potest. Dicendum est, dubitandum non esse, quin is, de quo quæritur, ieiunium tutò soluat, si adeo est labore defatigatus, vt cibo indigeat, quamuis culpa sua in eum laborem deuenerit, quod si in fraudem legis se labore defatigauerit, peccatum quidem est in eo quod data est causa frangendi ex lassitudine ieiunij legem, ea tamen data, non amplius peccatur in ieiunio soluendo. Rosella in verbo Ieiunium, num. 21. Paludanus in quarto dist. 15. q. 4. ar. 2.

Caput XVIII.

Alie quæstiones de eadem re diluuntur.

Primò quæritur, An pietatis, misericordiæ, vel charitatis officium iustam mereatur excusationem à lege ieiunij? Respondeo, si eiusmodi officium aut lege, aut præcepto Maiorum, aut ob communem salutem obeamus, legibus ieiuniorum soluti sumus. Ita diuini verbi cõcionatores, ac similes alij Ecclesiæ ministri, liberi sunt à ieiunij, si munus suum præstare coguntur, & simul commodè ieiunium seruare nequeunt. Eadem quoque ratione excusantur Magistri, & Doctores, qui publicè alios docent. Hoc colligitur ex S. Thomæ secunda secunde, q. 147. ar. 4. ad tertium & traditur à Gabriele in quarto dist. 16. q. 3. ar. 1. Rosel. Ieiunium num. 21. immò Tabien. Ieiunium num. 16. excipit etiam eos, qui assiduè pœnitentium confessiones audiunt. Sed ijdem Auctores annotant, hoc locum habere, quando concionatores, vel Doctores, qui Lectores dicuntur, & Confessarij suum officium facere, & ieiuniũ simul seruare commodè nequeunt. Si res sit dubia Superioris auctoritate, ieiunij lege soluantur.

Sed quæstio nobis est, An fas sit ieiunium soluere socij vel amici gratia inuitantis nos ad prædium; aut infirmi alicuius consolandi, vel peregrini excipiendi causa? Narrant Sozomenus lib. 1. c. 11. & Nicephorus lib. 8. c. 42. historiam quandam in hæc verba: *Enit ad Spirdionem Episcopum ex itinere quidam, instante iam Quadragesima, in qua ieiunium cõmesticiis suis continuare, certiq; die cibum gustare, & intermedijs diebus ieiunius persistere solebat. Cum autem pere-*

grinum illum admodum de via fessum cerneret; Agg. inquit ad filiam, laua viri pedes, apponeque quod edat. Respondeo te virgine, nec panem superesse, nec farinam, quod talia propter ieiunium parari non solerent. præmissa oratione, ac peccati condonatione præcepit filie carnes porcinas, quas domo sale conditas habebat, coquere: quibus coctis, peregrinum vnà secum ad mensam sedere fecit, & appositis carnibus vesci cepit; & vitium horum est vt ipse quoque suo exemplo ederet. Recusanti, ac se esse Christianum dicens: Hoc minus, inquit, recusare debes. Mundis enim omnia munda, diuinus sermo pronunciauit. Hactenus historia. Prosper quoque Aquitanus Episcopus lib. 2. de vita Contemplatiua cap. vlt. Verumamè sic abstinere, vel ieiunare debemus, vt non nos ieiunandi, & abstinentiæ necessitati subdamus, ne iam non deuoti, sed inuiti rem voluntariam faciamus. Si enim quoslibet aduenientes, ieiunio intermisso reficio, non solum ieiunium, sed impleo charitatis officium. Caterum si propter abstinentiam spiritaliter fratres, quos noni mea remissione delectari, contristat, abstinentia in ea, non est vitium dicenda, sed vitium: quoniam ipsa abstinentia, & ieiunij continuatio, nisi fuerit quando res exigat, prætermissa, & me inflat, & fratrem meum, cui charitas iubet inferuire, contristat. Addamus his Ioannem Gersonem in tomo 4. serm. 1. Dominica 1. Quadragesime, qui de fratre quodam refert, cū ieiunaret, accensisse ad domum quandam, cuius dominus cocenabat, quem rogauit dominus, ob amorem Dei, inquit Gerson (vt illius verbis utar) & charitatem, vt vellet canare: Fecit ille, & comedit optime, plusquam hospes voluisset, & remansit hospiti parua pars: In discipulo, dixit hospiti frater, qui excusabat se, dicens charitatem comedit. Reddeas aliàs, inquit hospes, sed noli ducere tecum charitatem, quia est gulosa nimis. Hæc Gerson. Quibus exemplis constare potest, ieiunium aliquando sine fraude prætermisissum, omni culpa vacare, eo quòd bona fide, amici, vel peregrini causa soluantur. Spirdion ille Episcopus sanctus nihil habebat, quo peregrinum de via lassum reficeret, nisi carnes porcinas, comedit ipse, ratus, peregrinum ad se diuertentem, & corporis refectioe indigentem, non aliter cibum sumpturum, nisi ipse simul ederet. Prosper verò videtur locutus de ieiunij voluntate, nõ legis necessitate susceptis: de quibus etiam fortassis Gerson agebat. Quæri solet, An vxores excusentur, si iussu mariti ieiunium soluant, item serui, si ieiunium non seruet, vt domino suo pareat: Ad hæc inferius respondebo in hoc capite, quæstione 7.

Secundo quæritur, An quis superioris auctoritate possit lege ieiunij solui? Respondeo, sicut vota, possunt auctoritate superiorum redimi pecunia, vel in aliud pietatis officium mutari, vel ex toto, aut ex parte relaxari; sic etiam ieiunia, Ecclesiæ legibus indicta. Quæres cuiusnam superioris auctoritate, solui lege ieiunij quis possit? Respondeo, ex Innocentio, Hostiensis, Ioanne Andrea, & Abbate in capite 1. c. c. Consilium, de Obseruat. Ieiunior. quando iusta causa non subest, nullius superioris, nisi Romani p̄fificis auctoritate, posse ieiunium ab Ecclesia indictum relaxari, quoniam in ea quæ sunt iuris Canonici communis nullus alius præterquam Romanus Pontifex, potestatem habet, quado causa legitima nõ subest, excimendi aliquem à lege. Quando autè iusta causa est id faciendi, tutò aliquos ieiunij lege Episcopus soluit. Dices, Episcopũ nõ habere potestatem in ius

communè

commune. Respondeo, Episcopum non posse ius commune ex toto abrogare vel ex parte tollere, posse tamen hunc vel illud, à lege vel canone eximere iusta de causa, nisi expressa id lex vel canon prohibeat. Et ideo in ieiuniorum canones, quando legitima subest causa, Episcopus habet potestatem hos vel illos soluendi canone siue lege, cum id non sit illi prohibitum. Et sciendum est, si causa iusta sit certa, & evidens, non indigere aliquem Episcopi auctoritate, vt à lege ieiunij eximatur. Si vero dubia, & incerta sit, necessaria est Superioris auctoritas. Hæc omnia docet communis omnium opinio. S. Thomas 2. 2. q. 147. art. 4. Angelus Ieiunium num. 20. Rosell. num. 25. Nauar. ca. 21. num. 20. & 21.

Tertio queritur, An sufficiat sola Parochi, siue proprii Sacerdotis auctoritas, vt quis lege siue præcepto ieiunij soluat. Hostiensis, & Butrius in cap. Consilium de Observat. ieiuniorum. Angel. ieiunium num. 20. Tabien. eod. verbo. num. 15. docent illam non sufficere, sed requiri Episcopi auctoritatem, tamen si iusta subest causa, dubia tamen, & incerta. Hoc inde probant, quod Parochus solus habet auctoritatem in ijs, quæ ad interiorum forum spectant: sed quempiam eximere à lege ieiunij, pertinet ad eum, qui in foro exteriori potestatem & iurisdictionem habet. Alij vero sentiunt, huiusmodi facultatem Parochi conuenire non quidem iure, sed consuetudine. Sic multi iuniores docti & pij viri, sic Silu. Ieiunium q. 7. Rosella num. 26. Caietanus secunda secundæ q. 147. art. 4. & in sum. Ieiunium; Nauar. in Man. cap. 21. Medina in sua Instructione Confessorum lib. 1. cap. 14. fol. 30. Cæterum vti aque sententia facile conciliatur. Nam quod docent Hostiens. & Butrius, id tantum locum habet, quando facile, & commode patet ad Episcopum aditus; secus autem, Parochus tuto aliquem ieiunij lege soluit, & hoc est vsu & consuetudine receptum. Quæres, an tunc etiam temporis requiratur Medici consilium? Respondeo: Si Parochus certo, & euidenter iudicet, causam iustam non subesse, Medicus consulendus est; cuius consilium Parochus sequi, & amplecti potest, & sic legem ieiunij relaxare. quod si Parochus dubia, & ambigua causa esse videatur, potestatem ipse habet à lege ieiunij quæ voluerit eximendi, quando ad Episcopum facilis non patet accessus: tunc enim Parochus Episcopi vice & munere fungitur, ac proinde Medici consilium non est necessarium.

Sed dubia est quæstio, an id iuris habeat Parochus præsentem Episcopo, ad quæ facilis aditus patet? Caietanus, & Nauarrus aiunt habere absente Episcopo. Sed quidam alij concedunt habere præsentem etiam Episcopo. Certè iure communi talem potestatem non habet Parochus; at vsu videtur esse receptum, vt id possit concedere, quia in hoc euentu non ad Episcopum, sed ad Parochum solent homines ire.

Quarto queritur, An solius Medici, vel Confessarij consilium sufficiat, vt ieiuniorum legibus liberemur? Respondeo, posse nos quidem Medici, vel Confessarij, vel alterius boni viri iudicium & sententiam sequi, quando eorum in causa nobis dubia & incerta ipsi senserint nos lege ieiunij esse solutos: eo quod causa, de qua nos ambi-

gimus, ipsis evidens & certa videatur: tunc enim legem non relaxant ipsi, sed declarant: at verò quando causa ipsis est dubia & incerta, auctoritate Superioris indigemus, quia necessaria est iuris relaxatio, ad quam Medicus, vel Confessarius, vel alius vir bonus potestatem nõ habet. Sic Angelus ieiunium nu. 19. & 20. Rosell. nu. 25. Silu. q. 7.

Quinto queritur, An auctoritate Superiorum ieiunia ab Ecclesia indicta transferri in aliud tempus, aut pecunia redimi, aut in aliud pietatis opus commutari queant? Respondeo cum Innocentio, Hostiensis, Ioan. Andrea, Butrio, & Abbate in c. consilium, de Observat. ieiunio, sine causa, videlicet iusta & legitima, nihil horum Superiorem posse præter Romanum Pontificem: ea verò causa si fuerit, hæc omnia Episcopum posse. Quare si dies festus in secundam feriam incidat, iure communi transfertur ieiunium, quod alioqui pridie illius diei seruari deberet, in Sabbatum, quod proximè præcedit. Et proinde in Francia vbi sunt templa S. Quintini dicata; ieiunium, quod in peruigilio omnium Sanctorum est obseruandum, translatum est auctoritate Episcoporum ex iure communi sumpta, in diem tertium præcedentem, quia dies festus S. Quintini, qui est in Francia admodum solemnis, & celebris, colitur pridie Omnium Sanctorum. Ieiunia itidem vel ab Ecclesia indicta, vel voto suscepta, potest Episcopus vel Confessarius commutare, vel relaxare eadem auctoritate, qua cætera vota, vel Ecclesiæ præcepta. Ieiunia etiam iussu sacerdotis Confessarij iniuncta potest commutare vel superior, vel alius, qui auctoritatem ad id habeat legitimam: & non alius. Ea verò ieiunia, quæ tanquam poenæ, auctoritate Superioris imponuntur, inferior mutare non potest: quia ius non habet in id, quod Superior imponit.

Sexto queritur, Cuiusnam auctoritate Religiosi legibus ieiuniorum solui queant? Respondeo, auctoritate Superiorum iurisdictionem quasi Episcopalem in Religiosos sibi subiectos habentium. Hi autem sunt non tantum Præfecti Generales, aut Prouinciales, sed etiam Priores, Præpositi, Rectores, denique, qui toti Collegio, Monasterio, vel Cõuentui præsunt, qui sunt præfecti locorum: non autem alij, qui in horum cura & potestate sunt; videlicet subpriores, subministri, siue Ministri Rectori subiecti. hi enim in iure, Prælati minime censentur, quoniam nõ toti Collegio præsunt. At verò Vicerecores, & alij, qui vi statuti, constitutionis, vel auctoritate superiorum funguntur vice & officio Præpositorum absentium, eandem auctoritatem, & potestatem habent. Hanc autem facultatem habent Prælati ratione sui muneris, & officij quo funguntur, non vi priuilegij. Sed quæres, an huiusmodi Prælati, & præfecti possint iusta ex causa se ipsos lege ieiuniorum soluere in ijs casibus, in quibus possunt alios sibi subiectos? Respondeo, posse, id enim colligitur ex Syluestro in verbo lex, q. 14. & ex Sorò in 4. dist. 8. quest. 1. art. 3. & lib. 1. de iust. q. 6. art. 1. ad finem. Cæter. Prima secundæ q. 96. art. 5. dub. vlt. Nam quamuis nemo in seipsum alioqui iurisdictione vti queat, in hoc tamen vti potest, quia sibi permittitur, ne sit deterius conditionis quàm alij. Quid dicendum est quæret, An valeat semper

iuris relaxatio, si Episcopus vel alius eo inferior Prælatus aliquem lege ieiunij soluat? Respondeo: quando Romanus Pontifex etiam sine causa iusta legem ieiunij relaxat, valet relaxatio, quãvis fieri possit, vt peccet ipse Pontifex. nam Princeps in ius scriptum quod dicitur postituum humanum, auctoritatem habet. Ita communis opinio. Quando Episcopus, vel alius inferior Prælatus sine iusta, & debita causa aliquem lege ieiunij soluit; non solum peccat, sed etiam relaxatio iuris est inanis, & irrita; quia ius commune sine causa relaxare non potest. Sic docent omnes Canonici iuris interpretes, & colligitur ex Glossa l. i. ff. de postulando, in verbo. r. r. r. Item si Prælatus bona fide aliquem lege ieiunij soluit, putans iustam causam subesse ad id faciendum non peccat, & relaxatio prodest, quia facta est bona fide. insuper is qui lege ieiunij soluitur auctoritate Superioris, vel consilio Medici, aut Confessarij, tuta conscientia ieiunium soluit, quando certò, & euidenter sibi non constat causam iustam deesse: quia in dubijs melior est conditio superioris, Confessarij, vel Medici: & proinde eorum iudicio standum est, non nostro. Vltimo Prælatus in hac parte scrupulosus non fit: nec rem in subditi conscientiam rejiciat, nec eius arbitrio relinquat: sed subditum lege ieiunij soluat, quando id subditus petit, & dubia & incerta causa videtur. nam si soluit, nulli se periculo peccati obijcit, quia potestate sua vtitur relaxando. Si autem subditum lege ieiunij non soluit in causa dubia, & incerta, sed re subditi arbitrio relinquit, ipsum subditum exponit periculo peccati, & erroris, & fraudis. Hæc Caietanus in 2. 2. quæst. 147. art. 4. dub. 3. Nauar. in Manuali cap. 21. num. 20.

In Compendio Præilegiorum aliquorum ordinum regularium, verbo ieiunium, habetur: Possum nostri per facultatem factam omnibus quibus sunt Congregationis S. Luce de Monte Castino, dum in Quadragesima, & vigilijs, in quibus ex præcepto ieiunatur, ier equo faciunt, manè sumere aliquid instar refectiois consueta, & vesperè cenare. Item habetur: Per facultates Minorum possunt nostri sine violatione ieiunij, maxime concionatores, cum actu concionantur, prout maiori, minori ne consolatione efficiantur, anticipare, vel postponere horam cenæ, & vesperinam refectioem ulam. Deinde habetur. Hanc facultatem ex causa communicare poterant omnes Superiores. Item in verbo Dispensatio habetur: Præpositi locorum, ac Doctores possunt dare licentiam consilio Medici, vel sine eo, si commodè non possit haberi; vt nostri familiares Domorum, infirmi, seu debiles possint comedere carnes, oua, & alla, nisi interdicitur in Quadragesima, & alijs ieiunijs Ecclesiasticis, sine licentia Diocesanæ: vel si sint soluti a lege ieiunij in prædictis temporibus, etiam sine consilio Medici.

Septimò quæritur, An metus alicuius mali legitimam det excusationem ieiunij? Respondeo, metum iustum dare, si iusta verò formido nõ sit, non liberat quemquã a lege ieiunij. Iustus porro metus dicitur is, quem leges & iura approbãt, qualis est qui in virum constantem cadit. Ex quo fit, vt si quis periculũ mortis, seruitutis, captiuitatis, carceris, tormentorum, iacturæ bonorum, vel ex toto, vel magna ex parte incurrat, solutus ac liber sit a lege ieiunij. Caiet. 2. 2. quæst. 147. art. 3. & in

sum. in verbo ieiunium, finge vxorem virum habere durum, seuerum, imperiosum, qui si viderit, aut nouerit eam ieiunium seruare, indignatur, male tractat eam, rixas excitat, odio, dissidio, discordia alienatur ab ea, tunc vxor talis ieiuniorum legibus non tenetur. Finge foeminam viro heretico nuptam, quam tamen sinit Catholicos ritus seruare, & tenere, at non patitur eam ieiunia colere, non quod id faciat odio, & cõceptione religionis Catholicæ, sed quod dicat ea ieiunia esse cum detrimento, & incommodo suo, & familia, tunc vxor eiusmodi libera est a lege ieiunij, vt maioris boni iacturam deuitet, nempe cõmunem familiæ discordiam, & perturbationem. Et ita vxores a ieiuniorum legibus excipiunt in his casibus Angelus verb. Ieiunium nu. 17. Rosel. nu. 7. Silu. q. 9. Nauar. in Man. cap. 21. nu. 19. Innocent. Abb. in Rubri. de obseruat. ieiunio. Palud. in quarto dist. 16. q. 10. Antonin. par. 2. tit. 6. cap. 2. §. 6. Item finge Christianum, siue virum Catholicum, per provincias Turcarum, Hæreticorum, Paganorum transeuntem, cui vel in ipso itinere, vel in hospitij, vel in comitatu sociorum, cibi prohibiti offeruntur, quos si rejiciat & respuat, prodit se ipsum Christianum, vel Catholicum, & ob id periculum libit, aut mortis, aut amissionis bonorum, aut carceris, aut tormentorum, hic vel ille non cogitur lege Ecclesiæ se ab ijs cibis tunc abstinere: nisi vel sit aliorum magna offensus, aut nisi exploretur & tenetur eius religio auctoritate publica, vel inde religionis nostræ despectio oriatur, aliter enim nisi hæc aut alia similia mala creentur, vterque eorum liber est a lege ieiunij: quia hoc non est, eorum falsam, & vanã sectam, & superstitionem profiteri, aut veram deferere fidem & religionem. nam multis de causis potest quis cibis vti, ac proinde etiam ab ijs, aut illis ciborum generibus abstinere. Per se ergo indifferens est carniũ vsus, neque est natura sua huius vel illius veræ, aut falsæ religionis nota. Item remiges in triremibus Turcarum, Saracenorum, vel Paganorum, & alij itidem serui, famuli vel operarij conducti, non omnino legibus ieiuniorum obligantur, si ea seruare non possunt, dum sum debitu obsequium, famulatum, operam, laborem & officium præstant; aut damnum quod sit alicuius ponderis & momenti patitur, si ieiunia seruent, dummodo non cogantur ob contemptum, Ecclesiæ ieiunia prætermittere.

Caput XIX.

Quam vim habeat consuetudo ieiunij vel obseruandis, vel violandis.

DE hac Quæstione Maior in 4. dist. 35. q. 5. Medina q. 8. de ieiunio.

Primò quæritur, An contra ieiunij lege & iure indictum valeat consuetudo? Hostien. in Rubrica c. 2. de obseru. ieiunio. videtur innuere, eam consuetudinẽ non valere. Abbas verò ibid. distinguit: Contra substantiam ieiunij consuetudo, inquit, nõ valet: contra modũ verò ieiunij valet, hoc est: Ex toto ieiunium cõsuetudo abrogare nõ potest; at verò horã edendi potest mutare. Itẽ potest aliquos cibos aliqui

prohi-